

08.03.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**08 Mart 2023
Çarşamba**

08.03.2023

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

08 Mart 2023 Çarşamba

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7439 Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Gaziantep İlinde Yapılacak Olan Selülozik Elyaf Üretim Tesisi Yatırımına Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6908)

YÖNETMELİK

— Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Satış Giderleri Tarifesi

— Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatına İlişkin Tebliğ (İhracat: 2022/1)'in Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2023/5)

— Kamu Özel İş Birliği Projeleri ile Lisanslı İşler Kapsamında Gerçekleştirilen Yapım İşlerine İlişkin İş Deneyim Belgeleri Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

KARAR

— Gemi Adamları İşe Bedeli Tespit Kurulu Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 25/1/2023 Tarihli ve E: 2022/130, K: 2023/14 Sayılı Kararı

YARGITAY KARARI

— Yargıtay 4. Hukuk Dairesine Ait Karar

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay İkinci Dairesine Ait Karar

Domateste ihracat yasağını kaldıran tebliğ Resmi Gazete’de yayımlandı

Domates ihracatında yasaklamanın getirdiği kriz, bazı tarım ürünlerinin ihracatında Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan izin alınmasını öngören 2022/1 Sayılı Tebliğin yürürlükten kaldırılmasıyla çözüldü.

ANKARA-EKONOMİ

EKONOMİ Yazarı Ali Ekber Yıldırım’ın dünkü haberinde sorunun mevzuat düzenlemesiyle çözüleceği duyurulmuştu.

27 Ocak 2022’de yayımlanan 2022/1 sayılı Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatına İlişkin Tebliğ; domates, patates, kuru soğan, sarımsak, fasulye, patlıcan, zeytin, portakal, limon, yumurta ve tereyağının da bulunduğu 27 GTİP altında yer alan 20 tarım ürününü içeriyordu. Tebliğ bu ürünlerin ihracatında Tarım ve Orman Bakanlığına düzenleme yapma yetkisi veriyordu.

Bu tebliğ daha sonra 21 Nisan ve 22 Aralık tarihlerinde değiştirilmiş, hem kapsamı genişletilmiş hem de yürürlük tarihi 30 Haziran 2023’e uzatılmıştı.

FAO'dan buğday üretiminde kuraklık riskine karşı öneri

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Tarım Uzmanı Fazıl Düşünceli, buğday üretiminin bir üretim sistemi kapsamında yapılması gerektiğini söyleyerek, "Diğer ürünler de münavebe (ekim nöbeti, farklı bitkilerin bir düzen içinde, birbirlerinin peşi sıra ekilmesini ifade eden tarım yöntemi) sistemine katılmalı" dedi.

Uzmanlar, düzensiz yağışlar ve kuraklığın buğday üretimini olumsuz etkileme ihtimaline karşı önlemler alınması, iklim dostu uygulamalara ve tarımda dijitalleşmeye daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtiyor.

COVID-19 salgını ve Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle buğday ve buğdaya dayalı gıda sanayisi hem iç piyasada hem de dünya pazarlarında giderek daha fazla rekabete konu olurken kuraklık da üretimde artışı engelleyen faktörlerin başında geliyor.

İklim değişikliğinin buğday üretimi üzerindeki etkilerine ilişkin değerlendirmelerde bulunan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Tarım Uzmanı Fazıl Düşünceli, gübre ve enerji gibi girdi fiyatlarındaki artışın dışında sıkça yaşanan kurak sezonların ve mevsim içerisindeki yağış düzensizliğinin önemli bir sorun olarak çiftçinin karşısına çıktığını söyledi.

Buğday üretiminde bir yıllık verileri baz alarak hareket edilmemesi gerektiğini vurgulayan Düşünceli, "Uzun vadeli düşünülmesi ve buğday üretimi bir üretim sistemi kapsamında yapılmalı. Diğer ürünler de münavebe (ekim nöbeti, farklı bitkilerin bir düzen içinde, birbirlerinin peşi sıra ekilmesini ifade eden tarım yöntemi) sistemine katılmalı. Özellikle baklagillerin, yem bitkilerinin üretime katılması hem verimliliği artıracak hem de üretimden ve iklimden kaynaklanan riskleri minimize edecektir." dedi.

Türkiye'de buğday ekim alanlarının son 10 yılda 8 milyon hektardan 7 milyona hektara düştüğüne dikkati çeken Düşünceli, bunun sosyoekonomik nedenlerden, çiftçilerin daha fazla gelir getiren ürünleri tercih etmelerinden ve sulama imkanı olan üreticilerin bir kısmının sulu tarımda mısır yetiştiriciliğine geçmelerinden kaynaklanmış olabileceği yorumunu yaptı.

Bahar yağışları buğday veriminde belirleyici olacak

İç Anadolu'nun farklı kesimlerinde kış aylarında beklenen kar yağışlarının beklenenin altında gerçekleşmesi nedeniyle ciddi bir kuraklık yaşandığını ve önümüzdeki bahar döneminde yağış miktarının buğday üretimiyle ilgili belirleyici olacağını ifade eden Düşünceli, şöyle devam etti:

"Türkiye genelinde düşünürsek, şansımız, çok değişik coğrafyalara sahip olmamız. Bir bölgede sıkıntı olursa diğer bölgelerden bunu kompanse etme imkanı olabiliyor. Şu an için bir panik havası olacağını öngörmüyorum ancak önümüzdeki haftaları, ayları iyi takip etmek, hem yağış hem de sahadaki ürünün gelişme durumunu gözlemlemek ve ona göre tedbirler almak gerektiğini düşünüyorum."

Üreticilerden edindikleri bilgiler doğrultusunda, harcamalarının yüzde 43'ünün gübre, yüzde 22'sinin sulama, yüzde 11'inin ekim ve yüzde 6'sının hasat masraflarından oluştuğunu aktaran Düşünceli, doğal kaynakları ve çevreyi korumayı amaçlayan koruyucu tarım yönteminin verimliliğe odaklanarak bazı kalemlerdeki masrafları azalttığının altını çizdi.

Fazıl Düşünceli, şunları söyledi:

"Koruyucu tarım yöntemi, toprak işlemeyi azaltan, değiştiren veya tamamen ortadan kaldıran yöntemlerden biri. Toprak işleme yapmadan doğrudan tohumu toprağa ekiyorsunuz ve o araziden normalde aldığınız gibi ürün alıyorsunuz. Doğrudan ekim yaparsanız toprak işleme masraflarından kaçınmış oluyorsunuz. Doğrudan ekim yaygınlaştırılabilirse hem verimliliğin artırılması hem toprak erozyonunun önlenmesi hem de enerji tasarrufu konusunda önemli bir kazanç sağlar diye düşünüyorum."

Düşünceli, çiftçilere, buldukları bölgelerin koşullarına ve özellikle değişen iklim şartlarına uygun, Araştırma Enstitüleri tarafından geliştirilen, kuraklığa dayanıklı çeşitleri tercih etmelerini önerdi.

Dijitalleşmeden daha fazla faydalanılmalı

FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül Selişik, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Ortak Fonu Kalkınma Acil Durum Modalitesi kapsamında küresel buğday üretim ve ticaretinin önemli bir aktörü olan Türkiye'nin buğday sektörünün bir analizinin yapılması ve daha dayanıklı bir gıda sisteminin oluşturulmasına yönelik olarak 'Türk Buğday Sektörü İçin Tedarik Zinciri Analizi: Dayanıklı Bir Gıda Sisteminin Oluşturulması' projesini hayata geçirdiklerini ve bu kapsamda Gaziantep ve Tekirdağ'da çalıştaylar gerçekleştirdiklerini söyledi.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Ortak Fonu tarafından finanse edilen projenin FAO, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) ve Dünya Gıda Programı (WFP) işbirliğinde geliştirildiğini ve Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortaklaşa yürütüldüğünü bildiren Selışık, bu çalıştaylar sonucunda Türkiye'nin hem un hem makarna sanayisinde fırsatlar ülkesi olacağı yönünde bir çıkarım elde ettiklerini anlattı.

Proje kapsamında yapılan çalışmalar ve gözlemler doğrultusunda çiftçinin kuraklıkla ilgili endişe duyduğunu ve bu kaygıyı taşımanın yeni çözümler üretmek konusunda yararlı olacağını düşündüğünü dile getiren Selışık, "Bizim artık iklim dostu tarım metotlarını uygulayabilmemiz, kontrollü sulamaya geçmemiz gerekiyor. Kuraklığa dayanıklı buğday ya da diğer tohumların daha fazla çiftçiyle buluşturulması, tarımın, dijitalleşme dünyasından daha fazla faydalanması önemli." değerlendirmesinde bulundu.

Selışık, proje kapsamında buğday sektörünün bileşenleri ile saha görüşmeleri sonucunda hazırlanacak raporla sektörün fotoğrafının çekileceğini, ayrıca yapılacak politika önerilerinin ışığında sektörün daha dayanıklı hale gelebilmesi için de yol haritası oluşturulacağını sözlerine ekledi.

Pazarlama stratejileriyle ürünün değeri artırılmalı

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdoğan Güneş, hububatın; istihdam, katma değer, üretim ve ihracat açısından önde gelen sektörlerden biri olduğuna değinerek ham maddelerin her yerde yetişebildiğini, önemli olanın ham madde kalitesini artırmak olduğunu söyledi.

Güneş, buğdayın üretiminden tüketimine kadar geçen süreçte yüzde 8-10 civarında bir kayıp yaşandığını, bu kaybın depolama, taşıma, işleme gibi üretimin farklı aşamalarında gerçekleştiğini ve bu israfı minimize etmek için çözüm arayışına gidilmesi gerektiğini kaydetti.

Buğday üreticisinin geleneksel yapıyı koruduğunu fakat büyük alanlarda daha modern sistemler kullandığını anlatan Güneş, su ve elektrik kullanımını azaltacak tarım uygulamalarını kullanmanın önündeki en büyük engelin ilk yatırım maliyetlerinin yüksekliği olduğunu fakat bu sistemler kurulduktan sonra sistemlerin hem çevreyi hem de çiftçinin cebini koruyacağını altını çizdi.

Güneş, "Güney Kore'ye giderseniz, örneğin pırasa üretiminde, güneş enerjisi kullanarak hem doğa dostu ürün elde edebilecek hem de elektriği minimize edecek yani maliyeti düşürecek sistemler var. Bunları takip etmemiz lazım." dedi.

Türkiye'nin un ve makarna ihracatında dünyada lider konumda olduğunu hatırlatan Güneş, şu aşamada pazarlama stratejilerini geliştirerek ürünün değerinin artırılmasının önemli olduğunu vurguladı.

Tarım için ciddi adımlar atılsın

Artan girdi maliyetleri ve yaşanan kuraklığın olumsuz etkilediği tarım ve hayvancılığa, yaşanan deprem daha da büyük bir yara açtı. ZMO Başkanı Suiçmez, “Bütüncül bir destek şart” dedi.

Artan maliyetler ve yaşanan kuraklıktan sonra tarımsal üretimi deprem de vurdu. Ülkeyi sarsan ve 11 ili enkaza çeviren deprem sonrası tarımın yüzde 15,5'nin yapıldığı, toplam hayvan varlığının ise yüzde 15'inin bulunduğu bölgede üretim riske girdi. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı bölgede yaklaşık 270 bin üretici bulunuyor. Bu rakam ise Türkiye genelindeki çiftçilerin yüzde 13'üne karşılık geliyor.

Köylerin de depremde hasar alması ve traktör gibi üretim araçlarının enkazların altında kalmasıyla beraber barınma sorunu da çiftçileri göç etmeye itti. Bölgede tarımsal üretimin risk altında olduğu belirtiliyor.

Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Başkanı Baki Remzi Suiçmez, depremlerin ardından özellikle hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin bölgeden ayrılmadığını belirtti. Suiçmez, “Bölgede acil yem ihtiyacı devam ediyor. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bir sefere mahsus olmak üzere vereceği büyükbaş için 500 TL, küçükbaş için 50 TL'lik yem desteği bu sorunu çözemez. Tarım alet makinalarının ve traktörlerin enkaz altında kaldığı biliniyor ama hasarın boyutu net olarak açıklanmadı. Öte yandan ÇKS sistemine kayıtlı çiftçilere verilen mazot ve gübre desteğinin bölgedeki çiftçilere nakdi olarak verilmesi gündeme geldi ama çiftçilerin yarısı özellikle küçük üreticiler bu sisteme kayıtlı değil. Sisteme kayıtlı olup olmasının dışında etkilenen tüm üreticilere destek verilmeli. Tohum, gübre, ilaç ve yem dahil olmak üzere bütüncül bir destek paketi açıklanması gerekir” dedi.

Deprem bölgelerindeki sulama ve elektrik borçlarının ötelenmesi veya silinmesi

gerektiğine vurgu yapan Suiçmez, “Özellikle küçük çiftçiler üretime devam edebilmek için tarımsal kredi kullanıyor ama sağlanan kredi kolaylığı yetersiz. Çiftçilerin kredi nedeniyle, tarım alet makineleri ve traktörlerindeki hasarlar nedeniyle üretimden çekilmesi engellenmeli. Deprem illerindeki tarla ve bahçelerde parsel sınırı kaymaları yanında, 1-5 metre genişliğinde ve çeşitli derinliklerde fay kırıkları kaynaklı büyük alanları etkileyen yarıklar ve tümsekler oluştu. Bu alanlardaki hasar miktarı hızlı bir şekilde belirlenerek bakım için bilimsel ve teknik çalışmalar yapılmalı. Kırsala dönüş için bütüncül bir tarım planına ihtiyaç var. Şu ana kadar açıklanan önlemler yalnızca parçalı, bütünü kapsamıyor. Bölgedeki çiftçiler için pozitif ayrımcılık yapılmalı ve uzun vadeli somut ekonomik destekler açıklanmalı. 3 veya 6 aylık dönemsel önlemlerle üretici tekrar tarlasına dönmez” diye konuştu.

BARINMA ÇOK BÜYÜK BİR SORUN

ZMO Malatya Şube Başkanı Fevzi Çiçek de bölgede yaşanan yıkımın ciddi boyutta olduğunu vurgulayarak şunları dile getirdi: “Kırsal alanda birçok hayvan varlığı yok oldu. Bitkisel üretim açısından birçok alet ve makineler enkaz altında kaldı. Malatya’da yaygın olan kuru kayısı da enkaz altında kaldı. Tam olarak kalan miktarı henüz bilmiyoruz ancak çiftçinin sermayesi yok oldu. Ayrıca bu aylarda tarımsal üretim açısından bahçe bakım çalışmalarının başladığı bir süreç. Çiftçilerin çoğu barınma sorunu nedeniyle göç etti. Özellikle Akçadağ, Doğanşehir ve Yeşilyurt bölgelerinde aksama söz konusu. Sultansuyu Barajı’nın gövdesinin zarar görmesiyle tahliye edildi. Bu baraj 8 bin hektarlık araziye suluyordu. Çalışmalar üretim dönemine yetişmezse bölgede sulama sorunu yaşanabilir. Belirsizliğin devam etmesi durumunda gerek iş gücü anlamında gerek üretimin çeşitliliğini azaltması konusunda endişelerimiz var.”

Malatya’nın Yeşilyurt ilçesi İkizce ve Cafana köylerinde üreticilik yapan Ekrem Öztürk, “Biz zararımızın ne olduğu hala tam olarak bilmiyoruz. Bölgede sondaj kuyuları ve su yatakları var. Bu su yatakları ne durumda onu bilmiyoruz. Sulama kanallarında sorun var mı onu da bilmiyoruz. Bize 1 ay oldu hala bir destek gelmedi. Gelecek mi veya gelmeyecek mi onu da bilmiyoruz. Tam bir belirsizlik var. Şu anda bekliyoruz. Zirai ilaç ve gübre temin edebilirsek belki çok büyük zararımız olmayabilir ama ağaçlardaki fiziki kırılmalarda ne derece kaybımız var onu da tespit etmemiz gerekiyor. Başka köylerde daha büyük sorunlarda var” dedi.

Öztürk, şunları dile getirdi: “Traktörünü ve tarım aletlerini kaybeden arkadaşlarımız var. Onların zararları çok ciddi olacak. Kayısı ağaçları dışında ekili tarım alanlarımızda da ciddi zararlar var ancak onunda boyutunu tam olarak bilmiyoruz. Aylarca yağmur ve kar bekledik. Kar depremler beraber geldi ancak yağın kar bize mutluluktan çok eziyet verdi gibi bir durum oldu. Kış şartlarından dolayı hasar gören köylere ulaşamadı. Bu sebepten dolayı da zararların boyutu bilinmiyor. Şu anda üreticilerde tarımsal üretim yapmak için psikoloji yok. Herkesin ilk dertleri çok farklı.”

TOBB Afet Lojistik Koordinasyon Kurulu toplantısı gerçekleşti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Afet Lojistik Koordinasyon Kurulu toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda, deprem bölgesindeki afet lojistiğinin doğru bir şekilde kurgulanmasına, kamu ve STK'lar arasında eşgüdümün sağlanmasına yönelik öneriler değerlendirildi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Afet Lojistik Koordinasyon Kurulu toplantısı gerçekleşti. TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kıran'ın başkanlığında, Denizcilik Meclisi, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Meclisi, Sivil Havacılık Meclisi ve Ulaştırma ve Lojistik Meclisi'nin katılımlarıyla TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda gerçekleştirilen toplantıda, afetin ardından lojistik planlamanın ne kadar büyük önem arz ettiği, lojistik sektörünün ne kadar stratejik bir sektör olduğuna dikkat çekildi.

Toplantıda, arama kurtarma ekipleri ile gönüllülerin afet bölgesine ve bölge içinde ulaşımına, aynı yardım malzemelerinin bölgeye aktarılmasına ve depolanmasına ve son nokta dağıtımının sağlanmasına ilişkin deneyimler aktarıldı.

Deprem bölgesindeki afet lojistiğinin doğru bir şekilde kurgulanmasına, kamu ve STK'lar arasında eşgüdümün sağlanmasına yönelik öneriler değerlendirildi.

Hayata dönüş kredilerinin kapsamı genişletildi

Hayata dönüş kredilerinin kapsamı, depremde etkilenen 11 il ve Sivas'ın Gürün ilçesindeki esnaf ve sanatkarı içine alacak şekilde genişletildi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın duyurduğu ve 'Hayata Dönüş Kredisi' adı verilen esnaf ve sanatkara yönelik desteğin kapsamı genişletildi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verdiği bilgiye göre, başta depremde ağır hasara uğrayan iller ve ilçelerini kapsayan kredi paketi, deprem bölgesinin tümünü içerecek şekilde yeniden düzenlendi.

Buna göre, 6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa illeri ve bağlı ilçeleri ile Sivas'ın Gürün ilçesinde faaliyet gösteren depremzede esnaf ve sanatkarlara işletme sermayesi ihtiyaçlarına yönelik finansman desteği sağlanacak. Bu amaçla söz konusu esnaf ve sanatkara 250 bin lira kredi kullandırım imkanı sunuldu.

Kredi faiz oranının yüzde 50'si Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanacak ve yıllık yüzde 7,5 faiz oranı uygulanacak. Kredi, 12 aya kadar ödemesiz dönemli olmak üzere azami 60 ay vadeli olarak kullandırılacaktır.

Kredinin geri ödeme periyodu, ödemesiz dönemi takiben 1, 3 veya 6'şar ay şeklinde olabilecektir.

Kredi, depremde etkilenen esnaf ve sanatkarlara, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (ESKKK) kefaletiyle kullanılacaktır. Gerekli durumlarda ESKKK kefaleti olmadan doğrudan kullandırım imkanı da sağlanabilecektir.

İklim değişikliği varlık değerlerinde düşüşe yol açabilir

ABD Hazine Bakanı Janet Yellen, iklim değişikliği yoğunlaştıkça doğal afetler ve artan sıcaklıkların finansal sistemde art arda gelebilecek varlık değerlerinde düşüşe yol açabileceği uyarısında bulundu.

Bakan Yellen, Finansal İstikrar Gözetim Konseyi'nin İklimle İlgili Finansal Risk Danışma Komitesi'nin ilk toplantısında yaptığı konuşmada, iklim değişikliğinin finansal etkisine dikkati çekti.

Net sıfır ekonomisine gecikmeli ve düzensiz bir geçişin finansal sistemde şoklara neden olabileceğini belirten Yellen, "İklim değişikliği yoğunlaştıkça, doğal afetler ve artan sıcaklıklar finansal sistemde art arda gelebilecek varlık değerlerinde düşüşe yol açabilir." değerlendirmesinde bulundu.

Yellen, bu etkilerin varsayımsal olmadığına, halihazırda gerçekleştiğine işaret ederek, ABD'de son 5 yılda yıllık milyar dolarlık felaket sayısında, enflasyon dikkate alındıktan sonra bile 1980'lere kıyasla 5 kat artış olduğunu kaydetti.

California, Florida ve Louisiana gibi eyaletlerin son zamanlarda özellikle şiddetli fırtınalar ve yangınlar gördüğünü belirten Yellen, ülkenin güneyindeki son yıkıcı kasırgaların ve batı kıyısında yoğunlaşan fırtınaların iklim değişikliğinin nasıl hızlandığını hatırlattığını ifade etti.

Yellen, bu felaketlerin bireyler ve aileler üzerindeki etkisine ek olarak ekonomik ve finansal etkilerinin de önemli olduğunu vurguladı.

Türkiye'nin risk priminde düşüş sürüyor

Türkiye'nin risk primindeki gerileme sürüyor. Altılı Masa'da yaşanan gelişmelerin etkisiyle haftanın ilk işlem gününde düşüş gösteren risk primi, haftanın ikinci işlem gününde de geriledi.

İYİ Parti lideri Meral Akşener'in Altılı Masa'ya dönmesi, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı adayı olarak açıklanmasıyla siyasette esen rüzgar Türkiye'nin risk primine ne yansıdı.

Türkiye'de siyaset tarafında yaşanan gelişmelerin etkisiyle risk priminde görülen düşüş haftanın ikinci işlem gününde de devam etti. Bloomberg'in haberine göre Türkiye'de siyaset cephesinde yaşanan gelişmeler piyasa göstergeleri üzerinde etkisini hissettiriyor.

Geçen hafta Cuma günü 555 baz puanda kapanan Türkiye'nin risk primi Pazartesi günü 523 baz puana kadar geriledi. Salı günü ise risk priminde 515 puan seviyesi görüldü. Böylelikle iki günde risk priminde 40 baz puanlık düşüş görüldü.

İkinci sınav liste pazarlığı

Millet İttifakı'nın en önemli taahhütleri arasında yer alan güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçiş için, anayasa referandum eşiği olan en az 360 sandalyeye sahip olması gerekiyor. İttifakın önündeki ikinci sınav artık milletvekili listeleri olacak.

Cumhurbaşkanı adayını belirleme aşamasında sancılı bir süreç yaşayan ve İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in masaya geri dönmesiyle krizi aşan Millet İttifakı, ikinci önemli sınavını milletvekili listelerinde verecek. Millet İttifakı'nın, güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçiş taahhüdünü yerine getirebilmesi için, anayasa değişikliğinde referandum eşiği olan en az 360 sandalyeye sahip olması gerekiyor.

Önümüzdeki süreçte Millet İttifakı'nın milletvekilli listelerini nasıl belirleyeceği, listeler oluşturulurken nasıl bir tablo ortaya çıkacağı, hangi noktalarda anlaşmazlıklar yaşanacağı önümüzdeki sürecin gündemini oluşturacak. Millet İttifakı en fazla milletvekilini çıkaracak şekilde listelere odaklanacak. Millet İttifakı'nda milletvekili listeleriyle ilgili bir çalışma bir süredir yapılıyor. Masanın ortaklarından DP, SP ve Gelecek Partisi'nin CHP ve İYİ Parti'nin listelerinden seçime girmesi masada değerlendiriliyor. Daha önce DEVA Partisi kendi amblemi ve listeleriyle seçime gideceğini açıklamıştı. Ancak gelinen son noktada henüz bu konuda bir netlik bulunmuyor.

Vekillerle helalleşti

Bu arada Millet İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı olan CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, son kez gerçekleştirdiği Meclis Grup toplantısında duygusal bir konuşma yaparak milletvekilleriyle helalleşti. Cumhurbaşkanı adayı olarak geldiği grup toplantısında sık sık konuşması alkışlarla kesilen ve salona 'Halkın umudu

Kılıçdaroğlu' sloganları ile giren Kılıçdaroğlu, yaptığı kısa konuşmada, "Yeni bir başlangıç için, beraber ve birlikte, bütün sıkıntıları aşalım istiyorum. Biz bunları yaptığımız zaman o güzel, görkemli, şahane Türkiye'yi yeniden inşa edeceğiz. Bundan emin olmanızı isterim" dedi. "Grup kürsüsüne veda etmek için buradayım" diyen Kılıçdaroğlu, "Tüm yaşanmışlıkları arkada bırakarak bu kürsüye veda etmek kolay olmuyor, bu kürsü benim evim, siz de yol arkadaşlarımsınız. Size son kez bu kürsüden bakmak istiyorum" dedi.

Liderlere tek tek teşekkür etti

Kılıçdaroğlu milletvekillerine, "Siz Bay Kemal ile birlikte yürümeye karar verdiniz, sizin bu tercihinizi unutmayıp yüreğime yazdım. Bay Kemal'in sizin gibi gerçek dostları vardır. Bay Kemal ile yürümek akıldan öte yürek işidir. O yürek sizde var. Allah hepimizden razı olsun, hakkınızı helal edin. Bu kürsüde insanlarımızın onuru, demokrasimizin kaderi adına son kez konuşuyorum. Umutluyum be dostlar, gerçekten umutluyum. Her gün, Türkiye'de herkesin yenilenmiş gibi uyanacağı bir günü, bir dünyayı hayal ediyorum. Bu deliliği hep birlikte yapacağız dostlarım" dedi.

"Meral Hanım merttir, arada bir ülkücü damarı tutar"

"İYİ Parti'nin sayın Genel Başkanı Meral Akşener ile yapacağız bu deliliği" diyen Kılıçdaroğlu, "Meral Hanım merttir, büyük mücadeleler veriyor, bu bilinsin istiyorum. Ana kucağını da çok iyi bilir, yeri geldiğinde masaya yumruk vurmasını da çok iyi bilir. Ona müteşekkir olduğumun bilinmesini isterim. İlk görüş ayrılığında bazı insanlar, söylenmemesi gereken şeyleri söylediler. Vallahi de hiç tanımamışsınız. Gerekirse yumruğunu masaya vurun diyorum ya, arada bir ülkücü damarı tutar, gayet iyi biliyorum" diye sürdürdü.

Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu'nu 'bilge ve cesur' olarak tanımlayan Kılıçdaroğlu, "Yüreği cesaretle dolu olanın yolu aydınlık olur. O hepimizin iyi tanınması gereken önemli bir siyasal aktördür ve bir bilgedir" dedi. Gelecek Partisi Genel Başkanı Davutoğlu'nun güçlü bir entelektüel birikimi olduğunu dile getiren Kılıçdaroğlu, "O bu süreci toparlayanların başında gelir. Yeniden yolumuza döndük, günlerdir uyumuyor bu lider. Bilin, onu yakından tanıyın. O da çorbada tuzu olan çok değerli bir insan" dedi. Kılıçdaroğlu, "DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan ile bitireceğiz. Bu genç lider ile Türkiye'nin perişanlığına son vereceğiz. Bu ülke için alın terini beraber dökeceğiz. Demokrat Parti Genel Başkanı Gültekin Bey ile de bu deliliğe son vereceğiz. Menderes ve Demirel'in gençliği vardır onun yüzünde de yüreğinde de. Yürekli, cesur ve genç bir liderdir" dedi.

"Ekrem İmamoğlu evladım"

Kılıçdaroğlu, İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu ile ABB Başkanı Mansur Yavaş'a da yer verdiği konuşmasında " Ve iki kişi daha var. O iki kişiyi siz de gayet iyi ve yakından tanıyorsunuz. Evladım, Ekrem İmamoğlu demiştim, o da yanımda olacak. Yıllardır çokça omuz omuza verdiğimiz, birbirimiz koruyup kolladığımız, en zor zamanlarda birbirimizden güç aldığımız dostum Mansur Yavaş, o da buradadır. Dostlarım bilsin ki

öleceksek bu vatana olan aşkımdan öleceğiz. Bir gün tüm bunlar geçecek, şafak, tatlı bir gülümseme ile dolacak. Birbirimize bakacak, kucaklayacak, başardık diyeceğiz. Hakkınızı helal edin dostlarım, haydi bismillah!" diyerek konuşmasını tamamladı.

Kılıçdaroğlu, grup toplantısı öncesinde, CHP yöneticileri ve milletvekilleri tarafından TBMM girişinde karşılandı. Kılıçdaroğlu, uzun tebrik kuyruğunda; CHP yöneticileri ve milletvekilleri ve partililerle tek tek tokalaştı.

Kılıçdaroğlu, deprem bölgesine gidecek

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, grup toplantısı sonrası parlamento muhabirleri ile bir araya geldiği sohbet toplantısında, dördüncü kez deprem bölgesine gideceğini bununla ilgili bir planlama yapıldığını söyledi. Deprem bölgesinde hala koşulların iyi olmadığını ifade eden Kılıçdaroğlu, "Koşulların bir an önce iyileştirilmesi lazım. Sonuçta depremzedelerin sorunlarının dillendirildiği bir ortam olması gerekiyor. Benim görevim de o sorunları dillendirmek. Siyasal iktidarın görevi de o sorunlara çözüm üretmek. Ama şu ana kadar sağlıklı bir çözüm üretilmedi. Bir eş güdüm eksikliği var, koordinasyon yok" dedi. Konunun uzmanlarıyla üç ayrı toplantı gerçekleştirdiklerini anlatan Kılıçdaroğlu, "Mesela benim şahsi kanaatim evleri yıkılan hiç kimseden beş kuruş istemeye kimsenin hakkı yok. Yeniden yapılacak ve bu binaların teslim edilmesi lazım onlara. Çünkü binanın yapımına izin veren kamu, denetleyen kamu, kat iznini veren, suyu elektriği doğal gazı bağlayan kamu. Şimdi depreme dayanıklı olduğuna dair raporu veren kamu. O zaman yıkıldıysa sorumlusu vatandaş değil ki. Bütün yetkiler onlara ait. Baroların da bu konuda adım atması lazım" diye konuştu. "Bütün mesele tartışmalardan sonra tokalaşabilmek" Millet İttifakında yaşanan krizin hatırlatılması üzerine Kılıçdaroğlu, "İyi bir çaba, iyi bir emekle sorunların tümü çözülebilir. Elbette ki tartışmalar doğaldır. Tartışma olmayan bir yerde hayat olmaz. Tartışmalar olacak. Bütün mesele tartışmalardan sonra tokalaşmasını bilmektir. Sorunu çözüyorsanız bir sorun kalmıyor" dedi.

"Deprem bölgesinde seçimin sağlıklı gerçekleştirilebileceğine dair bir endişeniz var mı" sorusuna ise Kılıçdaroğlu, "Hayır, orada sandık güvenliği sağlanır. Her partinin temsilcisi olacak" dedi. Kılıçdaroğlu, bir soru üzerine Cumhur İttifakı üyelerinden tebrik telefonu almadığını da söyledi.

Kılıçdaroğlu genel başkanlıkta kalacak

CHP Grubuna veda eden CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, sahalara inmeye hazırlanırken, bu süreçte genel başkanlık görevini sürdürmeye devam edecek. Kılıçdaroğlu'nun önümüzdeki günlerde HDP'ye de bir ziyaret gerçekleştirmesi bekleniyor. Seçim kararının açıklanmasının ardından Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayı için önümüzdeki günlerde ayrıca bir tanıtım toplantısı düzenlenmesi de planlanıyor.

Seçim takvimi 21 Mart'ta ilan edilecek

Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından alınacak seçim kararının 11 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlanmasının ardından, 60 günlük seçim takvimi süreci işlemeye başlayacak. Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) seçim takvimini 21 Mart'ta ilan etmesi bekleniyor. 21 Mart'tan itibaren Cumhurbaşkanı adaylık başvuruları alınacak. Bu durumda Cumhurbaşkanı adayları için son başvuru tarihi 26 Mart olacak. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM), seçim kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasının ardından da çalışmalarına devam edecek. Meclis'in mart ayı sonuna kadar çalışma ve gündemindeki yasa tekliflerini çıkarması planlanıyor.

Sıcak saatler... Millet İttifakı'nda İnce hamlesi

Geçtiğimiz günlerde Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ ile olan ittifaktan ayrılan Muharrem İnce'nin 6'lı Masaya dahil olma ihtimali gündeme geldi.

Dün Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun ev sahipliğinde toplanan Altılı Masa toplantısının ardından uzun süredir beklenen cumhurbaşkanı adayını açıkladı. Karamollaoğlu, Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayının CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu olduğunu duyurdu.

İYİ Parti'nin 6'lı Masaya tekrar dönmesiyle de böylece ittifak dağılmamış oldu. Öte yandan Meral Akşener'in 6'lı Masadan ayrıldığı haberleri yayılırken bir ayrılık haberi de Zafer Partisi Genel Başkanı ile Memleket Partisi Genel Başkanı Muharrem İnce'nin kurduğu ittifaktan gelmişti. Özdağ, bir canlı yayında Muharrem İnce'nin ittifaktan ayrıldığını söylemişti. Söz konusu gelişmeden sonra gözler Muharrem İnce'ye döndü.

İnce'nin 6'lı Masaya katılma gibi bir durumu kamuoyunda konuşulurken Odatv konu ile ilgili özel bilgilere ulaştı. Bugün içerisinde CHP eski Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin ile CHP eski Genel Başkanı Altan Öymen bir araya gelerek Altılı Masa'nın Cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu ile görüştü. Görüşmede Muharrem İnce'nin de 6'lı Masaya dahil olup olamayacağı konuşuldu. Kılıçdaroğlu ise İnce'nin olası 6'lı masa adaylığına yeşil ışık yaktı.

Konu ile ilgili ise Muharrem İnce ve Memleket Parti cephesinden henüz bir açıklama gelmedi.

15 Mayıs sabahı...

Alaattin AKTAŞ

08 Mart 2023 Çarşamba

15 Mayıs sabahı uyanacağımız Türkiye’de (o gece ne kadar uyunabilirse artık) iktidar değişir ve yönetimi Millet ittifakı devralırsa tepeden tırnağa bir değişimin, dönüşümün yolu da açılmış olacak.

Seçimi Cumhur ittifakının kazanması halinde bile ekonomi politikası sanılmasın ki şimdiki çerçevede sürdürülebilecek. Cumhur ittifakı da çok radikal olmasa da bir takım değişikliklere gidecek. Çünkü sağdan soldan sıkıştırılıp cendereye alınarak ve adeta her gün yeni bir icat çıkarılarak ayakta tutulmaya çalışılan bu ekonomi politikasını mevcut haliyle aylarca daha uygulayabilmenin pek mümkün olmadığı ortada. Bu, seçime kadar sürdürülmeye çalışılan bir politika; seçimden sonra bazı değişiklikler kaçınılmaz. Ama mevcut iktidarın yapacağı değişiklikler tabii ki öyle çok köklü olmayacak.

Şimdi merak edilen seçimi kazandığı takdirde Millet ittifakının nasıl bir yol izleyeceği.

Bir kere yönetim sürecinde çok seslilik olacağı belli. Ancak bu durum, birilerinin şimdiden empoze etmeye çalışacağı gibi bir yönetim zafiyeti demek değil. Yaşanacak çok seslilik, yirmi yılı aşkın süredir bir kişinin ağzından çıkacak söze göre hareket etmeye alışmış tüm kesimler için başlangıçta tuhaf gelecektir. Ama olması gereken de zaten budur, vaat edilen de budur. Şimdi Türkiye bir geçiş sürecinin arifesinde. Hükümetin nasıl kurulacağı, ittifak partisi liderlerinin Cumhurbaşkanı yardımcısı olarak görev yapacağı gibi ayrıntıları zaten biliyorsunuz. Onları tekrara gerek yok. Başlıca alanlarda politikaların nasıl şekilleneceği de zaten şimdiye kadar detaylı bir şekilde ortaya konuldu. Binlerce sayfalık dokümanlar hazırlandı ve bu dokümanlara altı parti de imza koydu.

Ayrıca bürokrasideki önemli görevlere yapılacak atamalarda tüm partilerin uzlaşmasının aranacağı da biliniyor. Ekonomiyle ilgili söylersek en kritik makam tabii ki Merkez Bankası Başkanlığı. Başkanlık için daha önce de adı geçen değerli akademisyenler olmuştu. Kuşkusuz Merkez Bankası’nın başına kimin getirileceğinden daha önemli olan, bankanın bağımsızlığına yeniden kavuşmasının

sağlanacak olması. Şunu da unutmayalım, anlamsız bir şekilde bölük pörçük İstanbul'a taşınmakta olan Merkez Bankası yeniden Ankara'ya getirilecek.

Diğer görevlendirmeler...

Cumhurbaşkanı yardımcılarının görev tanımına ve hangi konulardan sorumlu olacaklarına gelince...

Tabii ki henüz kararlaştırılmış bir durum yok. Hem daha dün bir, bugün iki! Hem şimdiden isim isim görev tanımı belirlemek, hele hele bunu açıklamak tam da "doğmamış çocuğa don biçmek" olur. Bunun yapılması da zaten beklenmiyor.

Ancak bu demek değil ki önümüzdeki dönemde bu konuda fikir jimnastiği yapılmayacak. Bir takım hazırlıklar tabii ki yürütülecek. Zaten seçime kadarki iki ay öylesine yoğun geçecek ki, bu konuları düşünmeye, ele almaya da çok zaman kalmayacak.

Bir yandan seçim çalışması ve propagandası, bir yandan aday listelerinin belirlenmesi, bir yandan da seçimin kazanılması halinde nasıl bir hükümet kurulacağı... Bütün bunlar iki aya sığdırılmak durumunda.

En kritik bakanlıklar

Türkiye'de hemen her alanda radikal dönüşümlere imza atılması, bu konularda yeni kararlar alınması ve bunların ivedilikle uygulamaya konulması gerekiyor.

Konuları önemine göre sıralamak bile pek kolay değil...

Ekonomi var, dış politika var, eğitim var, sağlık var...

Hukuk ve adalet de sorunlu tabii ki ama bu konuda fazla bir adım atmaya gerek de duyulmayabilir. Bizim mevzuatımız eksik değil ki tamamlamak gereksin. Yasalar gerektiği gibi adil uygulansın, yeter! Dolayısıyla bu konudaki uygulama eksikliğini ortadan kaldırmakla sorun büyük ölçüde çözülecektir. Uygulama eksikliği ya da çarpıklığı da zaten merkezi yönlendirme ortadan kalktığında kendiliğinden giderilmiş olacaktır.

Bir ay öncesine kadar böylesine büyük bir tehdit olarak görmediğimiz bir sorun da deprem. Bu kadar geniş bir alanı kaplayan bu ölçüde büyük bir deprem yaşanınca sanki tehlikeyi yeni fark etmiş gibi olduk. Ama asıl büyük tehlikenin giderilmediği de ortada. Yani İstanbul! İşte yeni iktidarı bekleyen en önemli icraat konularından biri de bu olacak; kentsel dönüşüm.

Dolayısıyla Türkiye'nin sorunları açısından bakanlıkları sıralamak gerekse ekonomi, dışişleri, eğitim, sağlık ve çevreyi ilk sıralara koymak gerekiyor.

Yatırımları yönlendiren bakanlıklar daha sonra gelir. Türkiye'nin acil sorunları bu beş

08.03.2023

bakanlıkta düğümleniyor. Dolayısıyla seçim kazanıldığı takdirde bu beş bakanlık için epeyce pazarlık edilecektir.

İlk etki ekonomide gözlendi

Bu arada ekonomide, bırakın seçimin kazanılmasını, bırakın herhangi bir karar alınmasını, adayın belli olacağı konusunda uzlaşma sağlanmasıyla birlikte bile olumlu gelişmeler kendini gösteriverdi. Türkiye'nin CDS primi düştü.

Bir de bütün bunların olduğunu düşünün!

Millet ittifakı seçimi kazanır, Merkez Bankası'nın başına liyakatli ve güven veren bir isim atanır ve banka araç bağımsızlığına yeniden kavuşursa neler olur...

Şimdi döviz artmasın diye olmadık uygulamalara gidilirken, o zaman da yurtdışından döviz girişi karşısında kurların çok hızlı düşmemesi için çare aranır, bakarsınız başımıza böyle tatlı bir bela gelir...

Döviz kuru baskısı artıyor

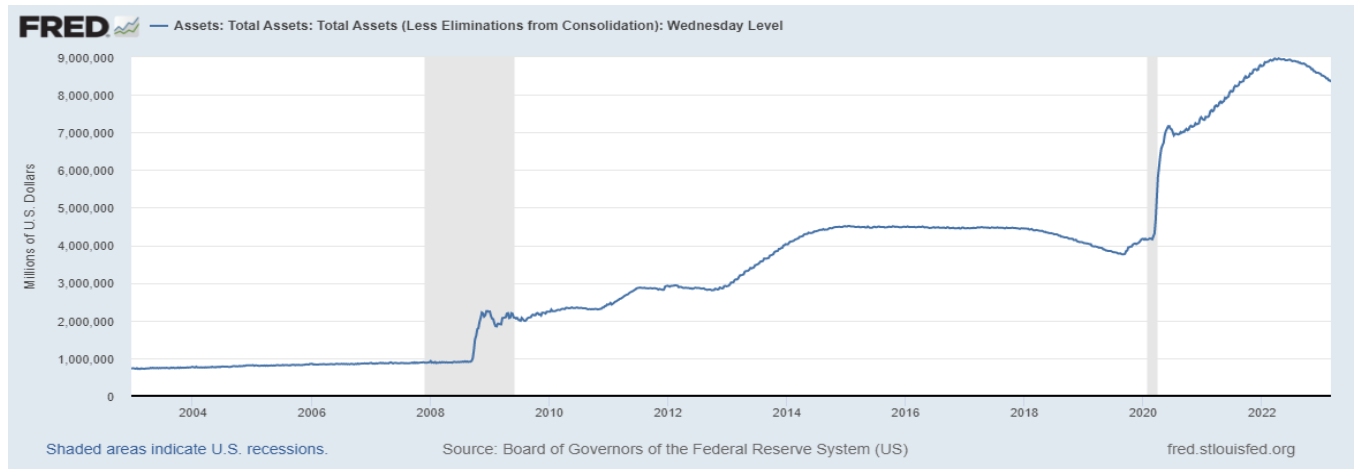
Ömer Faruk ÇOLAK

08 Mart 2023 Çarşamba

Batı yakası ülkelerinin birçoğunda (ABD, İngiltere, Norveç, AB, Kanada, Avustralya) enflasyon oranı tek hanelere inmiş olsa da enflasyon karşısında hâlâ tedirginler. Bunun nedeni, onlar için enflasyon hedefinin yüzde 2 olması.

Hedef bu olunca, Fed ve ECB'de (Avrupa Merkez Bankası) şahinler başrolü kapmış durumdadır. Bir başka deyişle, 2023 yılının en azından ilk üç çeyreğinde faiz oranlarını arttıracaklar. Bunun için Fed'in bilançosu son bir yılda yaklaşık 500 milyar dolar daraltıldı ve 1 Mart itibarıyla 8,1 trilyon dolara geriledi.

Fed Bilançosunda Aktif Büyüklüğünün Seyri

Benzer bir tablo ECB için de geçerli. Böyle olunca, her iki bankanın tepe yönetimi faiz oranlarını arttırmaya devam edecekleri yönünde beyanlarının sıklığını ve sertliğini arttırmaya başladı. Bu politika elbette tüm dünyayı etkilemekte. Çünkü ABD doları ve euro, dünya merkez bankaları rezervinin yüzde 85'ini oluşturmaktadır. Bu olgu aynı zamanda, diğer merkez bankaları rezervlerini arttırmak isterlerse, bunun maliyetinin artık daha yüksek olacağını göstermektedir.

Mevcut tablo, kırılan ekonomilerde döviz kuru baskısını arttırmaktadır. Özellikle reel faiz oranı düşük, cari açığı ve bütçe açığı yüksek olan ülkeler baskıyı daha çok hissetmektedir ve hissedeceklerdir. Bu ülkeler içinde beş ülke öne çıkmaktadır, bunlar: Mısır, Arjantin, Pakistan, Türkiye ve Kolombiya. Beş ülkenin ulusal paraları, geçen

yılın Mart ayına göre ciddi bir biçimde değer yitirdi. Türk lirası 2022 yılı Mart ayından bu yana yüzde 26 değer yitirdi. Bu oran Mısır'da 48,7; Arjantin'de 45,6; Pakistan'da ise 33,1 oldu.

Kur Riski Yüksek Olan Ülkeler, Mart 2023

	Kur Aşınması	Faiz Oranı	Enflasyon Oranı	Cari Denge	Bütçe Dengesi
Mısır	48,7	21,8	25,9	-2,9	-6,5
Arjantin	45,6	49,25	98,8	-1	-3,9
Pakistan	33,1	15,6	31,5	-4,9	-5,4
Türkiye	26,1	10,3	55,1	-4,3	-2,4
Kolombiya	20,1	13,1	13,3	-4,5	-4,4

Kaynak: The Economist, March 1, 2023.

Arjantin ve Türkiye riskli ülkeler içinde ayrı bir kimliğe sahip. Çünkü enflasyon oranı çok yüksek. Arjantin'de Şubat ayı itibarıyla yıllık enflasyon oranı yüzde 98,8; Türkiye'de de oran Şubat 2023 itibarıyla yüzde 55,1 düzeyinde. Türkiye'yi Arjantin'den ayıran ise bütçe açığının Arjantin'e göre düşük, buna karşın cari açığın yüksek olması. Aslında Türkiye'nin bütçe açığı daha da yüksek ancak kuramlar arası borç hukuku nedeniyle borçlanma oranı düşük gözükmemekte. Örneğin işsizlik fonu aktiflerinin önemli kısmıyla devlet tahvili almakta, yani borç vermekte ancak bu borç tablosuna yansımamakta. Tabii bütçe açığının Arjantin'e göre düşük olmasında bir başka etken daha var. 2017 Anayasa oylaması sonrasında Türkiye'de rejimin Cumhurbaşkanlığı Sistemi biçimine bürünmesi sonrasında TCMB'nin adeta ikinci bir Hazine gibi çalışması.

TCMB'nin çalışma yöntemi bu olunca, enflasyon hedeflemesi, yani kurala dayalı para politikası da çöpe gitti. Türkiye bunun bedelini yüksek enflasyon ve ulusal paranın büyük oranlı değer yitirmesiyle ödedi. Ancak yaşananlardan ders alınmadığı için kuralsız para politikası ve popülizme dayanan iktisat politikaları yeniden kur baskısını arttırmaya başladı. Buna depremin ve yaklaşan seçimin maliyeti de eklenince döviz kurunda şok hareketler beklenir hale geldi. Bu savımızın güçlülüğünü gösteren emareler de var. Örneğin sanayi üretimi artmazken ara malı ithalatının artması, döviz kuruna yönelik beklentilerin olumsuz olduğunu göstermekte.

TCMB'nin, bu beklentiler gerçekleştiğinde, hareket alanı dar olduğundan yeni bir politika üretmesi zor. Bunun açık göstergesi TCMB analitik bilançosunda görünmekte. Bilançoda TL cinsinden yükümlülükleri gösteren MBP'nin (Merkez Bankası Parası) bilanço içindeki payı 1 Mart itibarıyla yüzde 30'a inmiş durumda. MBP'nin bu düzeye gerilemesinin açık anlamı, bilançonun dolarize olduğu. TCMB bu tablonun farkında. Swap işlemleriyle rezervlerini güçlendirmeye çalışıyor. Nitekim bu hafta, S. Arabistan TCMB'de 5 milyar dolarlık bir mevduat hesabı açtı. Ancak yetmez. Sorunun çözümü için önce TCMB'yi Hazine'yle karıştırmaktan vazgeçilmesi gerekir.

Mevduatta "Liralaşma" tam gaz

Naki BAKIR

08 Mart 2023 Çarşamba

2021 sonlarında başlanan Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasının da etkisiyle 2022 yılına damgasını vuran mevduatta "liralaşma", bu yılın ilk iki ayında artarak devam etti. Yabancı paradan TL'ye kayışın hızlanması ile toplam mevduat hacminde yılın ilk yarısı için öngörülen yüzde 60'lık liralaşma hedefi neredeyse şimdiden yakalandı.

2022 yılında mevduatın dövizden TL'ye kayması ve TL mevduat hacmindeki rekor büyümede KKM uygulaması önemli oranda etkili olmuştu. 2021 sonunda 1 trilyon 868,4 milyar lira olan toplam TL mevduat hacmi 2022'nin tümünde, yaklaşık yarısı KKM olmak üzere 2 trilyon 869,3 milyar lira büyüyerek 4 trilyon 733 milyar liraya yükselmiş, toplam mevduat hacminde denge TL lehine dönmüştü.

Eğilim devam ediyor

Mevduatta yabancı paradan TL'ye kayış bu yıl da devam etti. Yılın ilk iki ayında bankalardaki TL mevduatlar yüzde 13,6 oranında 645,3 milyar lira artarak 5 trilyon 383 milyar liraya yükselirken, yabancı para mevduatların TL cinsinden karşılığı yüzde 2,1 oranında 85,1 milyar lira azalarak 3 trilyon 934,1 milyar liraya geriledi. İlk iki ayda TÜFE bazında yüzde 10 olan enflasyonla indirgenğinde TL mevduatların ocak-şubat döneminde "reel" olarak yüzde 3,3 arttığı, yabancı para mevduatların ise reel bazda yüzde 11 gerilediği belirlendi.

Geçen yılın şubat ayı sonunda 2 trilyon 329,4 milyar lira düzeyinde bulunan TL mevduat hacmi son bir yılda yüzde 131,1 oranında 3 trilyon 53,6 milyar lira büyüdü. Şubat sonu itibarıyla yüzde 55,18 olan yıllık enflasyonla indirgenğinde TL mevduatta son bir yılda yüzde 48,9 artış olduğu hesaplandı. Buna karşılık son bir yıldaki artışı yüzde 17,9 olan yabancı para mevduatın TL cinsinden tutarı ise reel bazda 24 geriledi.

Mevduatın yüzde 58'i TL oldu

BANKALARDAKİ TL VE YP MEVDUATIN SEYRİ (MİLYAR TL)								
	TL Mevduat	Aylık Değişim		Döviz Mevduatı	Aylık Değişim		Denge (%)	
		Miktar	%		Miktar	%	TL/ YP	TL/ Top.
Aralık 2021	1.868,4	-61,8	-3,2	3.322,9	311,8	10,4	56,2	36,0
Ocak 2022	2.027,3	159,0	8,5	3.354,4	31,5	0,9	60,4	37,7
Şubat 2022	2.329,4	302,1	14,9	3.337,1	-17,3	-0,5	69,8	41,1
Mart 2022	2.488,9	159,5	6,8	3.501,3	164,2	4,9	71,1	41,5
Nisan 2022	2.638,9	150,1	6,0	3.431,2	-70,1	-2,0	76,9	43,5
Mayıs 2022	2.747,0	108,1	4,1	3.820,9	389,8	11,4	71,9	41,8
Haziran 2022	2.936,9	189,9	6,9	4.037,9	217,0	5,7	72,7	42,1
Temmuz 2022	3.218,1	281,2	9,6	4.159,5	121,6	3,0	77,4	43,6
Ağustos 2022	3.482,2	264,1	8,2	4.217,3	57,8	1,4	82,6	45,2
Eylül 2022	3.696,3	214,1	6,1	4.273,0	55,7	1,3	86,5	46,4
Ekim 2022	3.976,5	280,2	7,6	4.353,3	80,3	1,9	91,3	47,7
Kasım 2022	4.223,1	246,7	6,2	4.231,5	-121,8	-2,8	99,8	50,0
Aralık 2022	4.737,7	514,5	12,2	4.019,1	-212,4	-5,0	117,9	54,1
Ocak 2023	4.953,7	216,1	4,6	4.124,1	105,0	2,6	120,1	54,6
Şubat 2023	5.383,0	429,2	8,7	3.934,1	-190,0	-4,6	136,8	57,8

Türk bankacılık sistemindeki toplam mevduat hacmi içinde TL'nin payı Şubat 2023 sonu itibarıyla yüzde 57,8'e ulaştı. 2021 sonunda yüzde 36 olan bu oran, KKM uygulamasının hemen etkisini göstermesi ile Şubat 2022'de yüzde 41,1'e çıktı, ağustos sonunda yüzde 45'i aştı, Kasım 2022'de ilk kez yüzde 50'yi yakaladı.

2022 sonu itibarıyla yüzde 54,1 olan söz konusu oran, bu yılın ocak ayı sonunda yüzde 54,6'ya, şubat sonunda da yüzde 57,8'e kadar çıkarak, ilk yarı yıl hedefi olan yüzde 60'ı neredeyse yakaladı. TL mevduat hacmi, 2021 sonunda, cari kura göre yabancı para mevduatın TL karşılığının yüzde 56,2'si düzeyinde bulunuyordu.

Dövizden TL'ye kayışın başlaması ile Şubat 2022'de yüzde 69,8'e çıkan söz konusu oran, yükselmeye devam ederek Şubat 2023 sonu itibarıyla 136,8'e kadar yükseldi. Buna göre gelinen noktada bankalardaki her 100 lira değerindeki yabancı para mevduata karşılık 136,80 lira tutarında TL mevduat bulunuyor.

KKM 1,6 trilyona ulaştı

Öte yandan Merkez Bankası politika faizinin en fazla 3 puan üzerinde olma şeklindeki faiz üst sınırının ocak ayı sonunda kaldırılmasıyla yeniden yükselişe geçen kur korumalı mevduat (KKM) hesaplarının tutarı, 24 Şubat itibarıyla 1 trilyon 551,8 milyar liraya ulaştı.

08.03.2023

2021 sonlarında başlatılan uygulama kapsamında ilk veriler BDDK tarafından 18 Şubat 2022 itibarıyla 469,2 milyar TL olarak açıklanmış; haziran sonunda 1 trilyon lirayı aşan, 11 Kasım'da 1 trilyon 474,4 milyar liraya kadar yükselen KKM hacmindeki büyüme yılın son haftalarında durmuş ve seyir eksiye geçmişti.

Kasım sonunda 1 trilyon 471,4 milyar liraya inen KKM, azalmaya devam ederek 2022 yılını 1 trilyon 415,3 milyar lira ile kapamış, bu yılın ocak ayı sonunda da 1 trilyon 406,8 milyar liraya kadar inmişti. Ocak ayı sonunda faiz üst sınırının kaldırılmasından sonra ise KKM hesaplarının tutarı yeniden yükselişe geçerek 17 Şubat'ta 1 trilyon 499,9 milyar lira olmuştu.

Abdulkadir Selvi

6'lı Masada sorunlar aşıldı mı yeni kriz bekleniyor mu?

MERAL Akşener masaya geri döndü ama toplantıda her şey sütlüman olmamış. Akşener ile diğer liderler arasında zaman zaman sert tartışmalar yaşanmış.

Hatta Akşener, Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın cumhurbaşkanı yardımcılığı formülüne karşı çıkan Ali Babacan'la tartışmış. "İstiyorsanız masadan kalkayım" diyen Akşener'i araya giren Davutoğlu yatıştırmış. Masa ikinci kez devrilme tehlikesini böylece atlattı. Ama tartışma salon dışına taşmış. Bir ara masa yine dağılacak endişesi yaşanmış. Akşener'in, "Yeter" diye bağırması salon dışındaki görevliler tarafından duyulmuş.

AKŞENER'İN ORTAK LİSTE İTİRAZI

Meral Akşener toplantıda sadece İmamoğlu ve Yavaş'ın cumhurbaşkanı yardımcılığı konusunda tartışmaya girmemiş, başka itirazları da olmuş.

1- Seçimlere ortak milletvekili listeleri ile gidilmesine karşı çıkmış.

Ama diğer partilerin bastırmasıyla Akşener'in önerisi kabul edilmemiş. Ortak liste ile gidilmesi kararı alınmış. Küçük partiler açısından bu hayati derecede önemli bir konu. Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığını sırf bu nedenle desteklediler. Akşener karşı çıktı diye bundan vazgeçerler mi?

İYİ PARTİ AYRI GİRECEK Mİ

Akşener'in önerisi reddedilmiş ama görünen o ki İYİ Parti kendi listeleri ile seçime girecek. İYİ Parti'nin zayıf olduğu yerlerde CHP'nin listelerinden İYİ Parti'nin güçlü olduğu yerlerde diğer partilerin de İYİ Parti'nin listelerinden seçimlere gidilmesi üzerinde daha önce anlaşmaya varılmıştı. Akşener'in itirazı kabul edilmedi. Diğer

partiler ortak liste ile girecekler ama İYİ Parti kendi listeleri ile girmeyi tercih edebilir. Sanıyorum öyle olacak.

AKŞENER ISRARINI SÜRDÜRMÜŞ

Meral Akşener, Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın güçlü cumhurbaşkanı yardımcılığı formülü ile ikna edilip masaya geri döndürüldü. Akşener, toplantıda İmamoğlu ve Yavaş konusundaki ısrarını sürdürmüştü. Diğer liderler iki belediye başkanının kendilerinin önüne geçmesine karşı çıkmışlar. Hangi lider seçtiği belediye başkanının emri altına girmek ister? Bu siyasetin temel kurallarına aykırı bir öneri.

İMAMOĞLU VE YAVAŞ FORMÜLÜ

Bakmışlar ki Akşener yeniden masayı devirecek, 12'nci maddede yer alan formülü geliştirmişler. İmamoğlu ve Yavaş'ın cumhurbaşkanının uygun gördüğü zamanda ve tanımlanmış görevle cumhurbaşkanı yardımcısı olması kararını almışlar. Böylece Akşener, İmamoğlu ve Yavaş'ın kaderini Kılıçdaroğlu'nun iki dudağının arasına teslim etmiş.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI OLACAĞIM

Liderler cumhurbaşkanı yardımcısı olmak için o masayı kurmuşlar. Sonuçta onların dediği olmuş. 5 liderin cumhurbaşkanı yardımcısı olma kararı alınmış. Şimdi geldik en kritik ikinci halkaya.

2- Dün kulislere Akşener'in 5 lider ve iki belediye başkanı ile birlikte 7'ye çıkan cumhurbaşkanı yardımcılığı modelinden memnun olmadığı haberleri yayıldı. O nedenle cumhurbaşkanı yardımcılığı görevini kabul etmeyeceği söylendi. Ancak Akşener, Habertürk'te katıldığı bir programda, tüm liderlerin cumhurbaşkanı yardımcılığını kabul ettiğini milletvekili adayı olmayacaklarını söyledi. "Cumhurbaşkanı atayacak" dedi. Tabi yarın ne olur bilinmez.

TESTİ ÇATLADI

6'lı Masa'da Akşener krizi sürüyor. Bir defa testi çatladı. Bu testi artık su tutmaz.

KILIÇDAROĞLU MASADA KAZANDI SEÇİMDE KAYBEDERSE

Kılıçdaroğlu'nu, veda konuşmasını yaptığı CHP grubuna gelirken izledim. Mutluydu. Hatta hiç olmadığı kadar mutluydu. Sevincini gizleyemiyordu. Çünkü sonunda cumhurbaşkanı adayı olmayı başarmıştı. O açıdan bakınca mutlu olmak hakkıydı.

Salona alkışlar arasında ve "İktidar, iktidar" sloganları arasında girdi. Kürsüye, "iktidar, iktidar" sloganları arasında çıktı. "Bu kürsüye veda etmek için geldim" deyince salondan bir uğultu yükseldi. Ama daha sonra CHP yetkilileriyle konuştum. Kılıçdaroğlu'nun partiye veda etmediğinin altını çizdiler. Sadece grup

08.03.2023

toplantılarını yapmayacağını ifade ettiler. Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adayı olarak parti kürsüsünde gözükmesinin doğru olmayacağını düşünüyormuş.

DUYGUSALDI

“Bu satırları kaleme almak benim için de hiç kolay olmadı” derken sesi titredi. Duygusal, heyecanlıydı. Ama konuşması heyecan verici değildi. Bu tür veda anlarında duygusal konuşmalar yapılır, heyecan doruğa çıkar. Ama Kemal Bey patates üreticilerinin sorunlarını anlatır bir tonda konuştu.

SEÇİM GECESİ

Kemal Kılıçdaroğlu masada kazandı. Dişli rakiplerini geride bırakarak cumhurbaşkanı adayı olmayı başardı. Masada kazandı ama asıl önemli olan sandıkta kazanacak mı? CHP grubundaki “İktidar, iktidar” sloganlarına özellikle dikkatinizi çektim. Sadece CHP’de değil muhalif kesimde de iktidar özlemi var. Kılıçdaroğlu masada kazanıp sandıkta kaybederse bunun hesabını nasıl verecek? Seçim gecesini düşünmek bile istemiyorum.

BU YÜZLER NEYİ ANLATIYOR

Kemal Kılıçdaroğlu’nun cumhurbaşkanı adayı ilan edildiği Saadet Partisi önündeki açıklama sırasında Meral Akşener’in bu bakışı kameralara yansıdı.

O andan itibaren bu bakışlar ne anlama geliyor sorusu havada uçuşmaya başladı.

- Akşener’in, Kılıçdaroğlu’na “Seni hafife almışım. Ne yaptımsa sana engel olamadım. Sonunda sen kazandın ve aday olmayı başardın. Ama cumhurbaşkanı olamayacaksın” yorumu ön plana çıktı.

Meral Akşener’in masayı devirmesine neden olan ve sonra bulunan cumhurbaşkanı yardımcılığı formülü ile masanın toplanmasını sağlayan Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş’ın yüz hatları ise Hürriyet’in usta fotomuhabiri Rıza Özel’in objektifine böyle yansıdı.

Fotoğraf çok şeyi anlattığı için yorumsuz olarak sunuyorum.

Esfender KORKMAZ

Seçim sonrası kurlar düşer

8 Mart 2023 Çarşamba

Ekonomi kriz dengesi üstüne oturdu. 1994 krizi veya 2001 krizi gibi krizlerde, sabit kur politikası olduğu için bir gecede kur patladı. Önlem alındıktan sonra da yeniden istikrar geldi.

2018 krizi kur şoku şeklinde oldu. Eylül-Ekim 2018 de yıllık TÜFE oranı yüzde 25 oldu. Ama MB faizleri artırdı ve bir yıl içinde hem enflasyon yüzde 9'a, hem de 6,5 lira olan dolar kuru 5,5 liraya geriledi.

2021 krizi hükümetin savunduğu tek haneli faiz politikası nedeni ile gelen bir krizdir. Ekonomik altyapı da bu krizi yaratacak kadar bozulmuştu. Tek haneli faizden vazgeçmektir. Ama biliyoruz ki, bu hükümetin de yanlış yaptım demesi mümkün değildir. Bu nedenledir ki, yaşamakta olduğumuz kriz uzadı ve kronikleşti.

Sonuçta; kronik enflasyonun yüzde 10 seviyesinden yüzde 50 seviyesine çıktı, yoksulluk arttı. Ücret - fiyat farkı arttı, yatırımlar durdu, işsizlik devam ediyor, halkın morali bozuk ve huzursuz.

Ancak artık bıçak kemiğe dayandı, halk olaya el koydu. Altılı masadaki gelişmeler, halkın kararlı olduğunu ve seçim sonrası bu iktidarın değişeceğini net olarak gösterdi.

Seçim sonrası siyasi iktidar değişirse, ekonomik istikrar hızla düzelecektir. Ancak gelir ve servetin yeniden dağılması, devletin yeniden yapılanması ve eğitimin ideolojik çizgiden kurtarılması zaman gerektirecektir.

Çözülmesi gereken en önemli sorun; döviz sorunudur.

1. Millet ittifakı gelirse, Türkiye'ye yeniden yabancı sermaye girmeye başlar.

Başkanlık sistemi ile, vatandaşlık karşılığı yabancıya satılan gayrimenkul geliri dışında, Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırım sermayesi çok geriledi, 2022 yılında yalnızca 2 milyar dolar oldu. Portföy yatırımlarında 13,2 milyar dolar çıktı.

YABANCI YATIRIM SERMAYESİ GİRİŞİ (MİLYAR DOLAR)

YILLAR	DOĞRUDAN	PORTFÖY
2005	7,1	13,5
2010	5,1	16,1
2015	10	-15,3
2022	2	-13,4

- Not: Gayrimenkul Hariç Doğrudan Yatırım Sermayesi
- Eksiler Çikğı Gösterir.

Oysaki Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) 2022 Dünya Yatırım Raporu'na göre, küresel doğrudan yabancı yatırımlar 2021 yılında yüzde 64'lük bir artış ile 1,58 trilyon dolara ulaştı.

Çin Komünist Partisi, yabancı sermayenin Çin'e batı yaşam tarzı ve demokrasi taşıyacağından korkuyor. Yabancı sermaye girişine karşı eski iştahı kalmadı.

İktidar değişirse, güven oluşacak ve yabancı yatırım sermayesi girişi yeniden artacaktır.

2. Dış ticarete Milli dış ticaret politikası uygulanırsa cari açık kalmaz.

Türkiye 2022 yılında Çin'e karşı 38 milyar dolar, Rusya'ya karşı 48,5 milyar dolar dış ticaret açığı verdi. Rusya'dan doğalgaz ve petrol ithalatı toplam ithalatın yüzde 37'sini oluşturdu. Her iki ülkeden de yatırım malı teknoloji ithal etmiyoruz. Dış açıkların yüzde seksenini bu iki ülkeye karşı veriyoruz. Bu kadar dış açığın iktisadi ve mantıklı bir nedeni yoktur. Ama yine de hükümet önlem almıyor. Bu iki ülkede yolsuzluğa açık ülkelerdir. Yeni iktidar milli politikalar uygulayacaktır. Bu yolla her iki ülkeye kota ve vergi getirerek toplam 86,5 milyar dolar dış ticaret açığını yarıya düşecektir. Dış ticarete milli politika uygulanırsa, ithalat kartelleri önlenirse, bu bile cari açıktan kurtulmamıza yeter.

Öte yandan Üretim de ithalata bağımlıdır. Yeni iktidar, içerde aramalı ve hammadde üretimini teşvik edecek ve üretimde kullanılan ithal girdi payı azalacaktır. Sonuçta dış açıklar azalacaktır.

3. Yeni iktidar gerçekçi faiz politikası uygulayacak ve TL'den kaçış duracaktır. İçerde alternatif tasarruf aracı olarak döviz talebi azalacaktır.

4. Millet ittifakının aday açıklaması bile, Türkiye'nin dış tahvillerinde iflas risk primini gösteren CDS oranının düşmesine neden oldu. Yerli ve yabancı sermayenin, hükümete güveni artarsa, Türkiye dışardan daha ucuza borçlanır.

Bu söylediklerim, Altılı masanın ortak politikalar mutabakat metninde doğrudan veya dolaylı olarak var. Seçim sonrası iktidar değişirse, ekonomide riskler azalacak ve döviz sepetine karşı halen yüzde 41,27 oranında daha düşük değerde olan TL değer kazanacak, yani kurlar düşecektir.

08 Mart 2023, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Birbirinden nefret eden 6 lider

6'lı Masa tiyatrosunun ardından cumhurbaşkanlığı adaylığını açıklayan **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun ve kabine toplantısından sonra Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın konuşmalarını izledik. Benim dikkatimi **Kılıçdaroğlu**'nun konuşması değil, kürsüdeki o "ibretlik fotoğraf" çekti. Birbirine nefretle bakan 6 lider vardı o fotoğrafta. **Meral Akşener**'in yüzünde öfke, başarısızlık ve yılgınlık vardı. **Ali Babacan** ve **Ahmet Davutoğlu**'nun bakışlarında ise ihanetin izleri hâlâ silinmemişti. Milli Görüşçü **Temel Karamollaoğlu**'nda ilkesizlik, utanç ve mahcubiyet dikkat çekiyordu. 6'lı Masa'ya arada kaynak yapan, sokakta kimsenin tanımadığı **Gültekin Uysal** da aldığı 4 milletvekili koltuğunun sevinciyle hiç dikkat çekmemek için kenarda durur gibiydi.

Kemal Bey'e gelince... İki belediye başkanı ve **Meral Akşener**'i devre dışı bırakarak bir zafer kazandığını inkâr edemeyiz. Bir dönem kanlı bıçaklı olduğu bir siyasi geleneğin genel merkezinin önünde adaylığını açıklayarak sağ-muhafazakâr seçmene göz kırptı. Seçmenin ferasetini çok hafife alan bir hamleydi bence. **Kılıçdaroğlu**'nun imtihanı bundan sonra başlayacak. Nedenine gelince...

ASIL KAVGA ŞİMDİ BAŞLIYOR KEMAL BEY

Kılıçdaroğlu'nun sırtında şimdi 4 tane egosu tavan yapmış ama sokakta karşılığı olmayan sağcı parti var. **Akşener** deneyiminden sonra CHP seçmeni bunlara zerre kadar güvenmiyor. Ama bunlara oldukça cömert davranan **Kılıçdaroğlu** gerçeğin farkında değil. Gelecek Partisi'ne 20, DEVA Partisi'ne 20, Saadet'e 10, Demokrat Parti'ye 4 milletvekilliği sözünü verdiği İyi Parti Milletvekili **Ahat Andican** tarafından defalarca tekrarlandı. **Kılıçdaroğlu** da bunu inkâr etmedi. Şimdi bu sözünü yerine getirmek ve 54 kişiyi liste başına yazmak zorunda. CHP teşkilatları bunu nasıl karşılayacak sizce? Asıl kavga o zaman çıkmayacak mı?

Bitmedi... 17 bakanlık paylaşımında nasıl bir pazarlık yapıldı bilmiyoruz. Ama CHP yönetiminde kendisine bakanlık verileceği hayali kuran onlarca isim var. Yıllarca rüyasında CHP iktidarı gören bu isimler nasıl ikna edilecek?

Dahası da var... Millet İttifakı'nın daha adayını açıklamadan bürokrasideki koltuklara

göz diktiği biliniyor. Peki bu koltuklar için nasıl bir pazarlık dönecek? Büyükşehirlerde koltukları İyi Partililere kaptıran CHP'liler, merkezi yönetimde aynı tuzağa düşmemek için her yola başvuracaktır. Anlayacağınız bu hamur daha çok su kaldırır.

7'Lİ KOALİSYON MAL ERDOĞAN CAN DERDİNDE

Kılıçdaroğlu'nun adaylığını açıklamasının ardından HDP kanadından destek sinyalleri gelmeye başladı. **Pervin Buldan'ın, "Biz de adayımızı açıklayacağız"** sözü unutulmuş görünüyor. HDP konusunda tavırlı olan **Akşener'in** de artık kolu kanadı kırılmış durumda. Şimdi 6'lı Masa'ya 7'nci ortak geldiğini söyleyebiliriz. Hepsini birden asrın felaketini falan unutmuş, ülkeyi paylaşma derdine düşmüş. Peki Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ne yapıyor? Gecesini gündüzüne katmış ülkesini ayağa kaldırmaya çalışıyor. 7'li koalisyonun ne yaptığını umursadığını da zannetmiyorum. Aylar öncesinden, **"Bunlar toplanıp dağılmaktan başka bir şey yapmaz"** diyerek aslında bugünlere işaret etmişti. Önümüzdeki 2 aylık seçim sürecinde hizmet odaklı, ülkesinin yaralarını saran, 6'lı Masa'nın kısır iç çekişmelerini umursamayan bir **Erdoğan** göreceğimizi tahmin ediyorum. Millet İttifakı'nda kavga, Cumhur İttifakı'nda uyum bu döneme damgasını vuracak.

Sonuç olarak **"Akşener'in masayı devirdiği 3 Şubat'tan bu yana yaşadıklarımızın kazananı kim?"** diye sorarsanız söyleyeyim. Kazanan kesinlikle Türk milletidir. Allah korusun bu masanın iktidarı ele geçirdiğinde nasıl bir kâbus yaşayacağımızın küçük bir fragmanını izleme imkânı bulduk. Seçmene yıllarca muhalefetin ne kadar çapsiz olduğunu, ülkeye ne kadar zarar vereceğini anlatsak emin olun bu hafta yaşadıklarımız kadar etkili olmazdı.